ZEYTİNBURNU OTİSTİK ÇOCUKLAR EĞİTİM MERKEZİ

OTİZM EL KİTABI

ZEYTİNBURNU

OTİSTİK ÇOCUKLAR EĞİTİM MERKEZİ

Mevlevihane Caddesi No: 26 Zeytinburnu / İSTANBUL

Tel: 212 665 09 39 Fax: 212 665 09 18

http://www.zeytinburnuocem.k12.tr

HAZIRLAYANLAR

Neslihan HEĞCİ

Zihin Engelliler Öğretmeni

Merve KIRŞEHİRLİ

Zihin Engelliler Öğretmeni

ÖNSÖZ

Dünya Sağlık Örgütü'nün gelişmekte olan ülkelere göre belirlediği %14 engelli nüfus oranı dikkate alındığında Türkiye'de 50 bin otizmli birey olduğu düşünülmektedir. Çağdaş eğitim anlayışının gereği olarak özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim imkanlarından en üst düzeyde yararlanmaları ve sosyal yaşama katılımları için ülkemizde özellikle son yıllarda önemli çalışmalar yapılmaktadır. Ülkemizde otizmli çocukların eğitim gereksinimleri yatılı ve gündüzlü özel eğitim okullarında, örgün eğitim kurumlarımızın bünyesindeki özel eğitim sınıflarında ve diğer sınıflarda kaynaştırma yöntemiyle karşılanmaktadır. Bu çocukların bağımsız yaşam becerilerini kazanabilecek şekilde durumlarına uygun olarak bireysel ve grup eğitimi alabilecekleri Otistik Çocuklar Eğitim Merkezleri (OÇEM) açılmıştır.

engelsizumutlar.com

Otizmli çocukların bağımsız yaşayabilmeleri, davranış problemlerinin azaltılarak gereksinimleri olan becerileri kazanabilmeleri doğru yöntemlere dayanan eğitim, eğitim etkinlikleri ve ailelerin aktif katılımları ile

sağlanabilmektedir.

Otizmli çocuğa sahip ailelerimizin gereksinim duydukları konularda bilgi sahibi olmaları gerekli zaman ve durumlarda gerekli girişimlerde bulunabilmeleri, çocuklarının eğitimine katılabilmeleri, kendilerini geliştirebilmeleri ve çevrelerindeki farklı kişilere yardımcı olabilmeleri açısından da önemlidir. Bu bağlamda, hazırlanan bu ‘’Otizm El Kitabı’’, otizmli bir çocuğu daha iyi anlamaya yardımcı olacak açık ve basit açıklamalar sunmakla kalmayıp, otizmi tanımak, belirtilerini ve eğitim yöntemlerini öğrenmek isteyen ebeveynler için pratik öneriler sunuyor.

engelsizumutlar.com

Sizlere yardımcı olabildiysek ne mutlu bizlere...

Sevgili anne babalar çocuklarınızla birlikte mutlu bir yaşam diliyorum.

Yrd. Doç. Dr. Osman ÖZOKÇU
İnönü Üniversitesi - Eğitim Fakültesi
Özel Eğitim Bölüm Başkanı

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1. OTİZM NEDİR? 1

1.1. GENEL BİLGİLER.....2

1.1.1. Otizm 2

1.1.2. Özel Eğitim 2

1.2. OTİZMİN BELİRTİLERİ 4

1.3. ÇOCUĞUMA NASIL DAVRANMALIYIM?.....8

1.4. DAVRANIŞ PROBLEMLERİYLE BAŞA ÇIKMA ..11

1.5. AİLELERİN GEREKSİNİMLERİ.....15

1.5.1. Bilgi Gereksinimi 15

1.5.2. Duygusal Destek Gereksinimi.....15

1.5.3. Bakım Gereksinimleri.....16

1.5.4 Maddi Gereksinimler 16

1.5.5. Aile İşlevlerine İlişkin Gereksinimler.....17

1.5.6. Toplumsallaşma Gereksinimleri.....17

BÖLÜM 2. HAKLARIMIZ.....18

2.1. 573 SAYILI ÖZEL EĞİTİM KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME.....19

2.2. ÖZEL EĞİTİM İLKELERİ 21

2.3. EĞİTİM SÜRECİNE BAŞLAMADAN ÖNCE İZLENECEK ADIMLAR 23

2.3.1. İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine Başvuru 23

2.3.2. Engelli Sağlık Kurulu Raporu Almak İçin Ne Yapmalıyız?.....23
2.3.3. Eğitsel Tanılama ve Değerlendirme Nasıl Yaptırılır? 24
2.3.4. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Tarafından Eğitim Ortamına Yerleştirilme.....25
2.4. HANGİ OKULLARDAN FAYDALANABİLİRİZ? .26
2.4.1. Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi (OÇEM).....26
2.4.2. Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi....29
2.4.3. İlköğretim Okulları (Genel Eğitim Sınıfı) 29
2.4.4. İlköğretim Okulları (Özel Eğitim Sınıfı) 30
2.4.5. Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri.....31
2.5. HİZMETLER VE ÜCRETLER 32
2.5.1. Ücretsiz Taşıma Hizmeti 32
2.5.2. Bakım Hizmeti 32
2.6. İTİRAZLAR VE İŞLEYİŞ 34
2.7. DİLEKÇE ÖRNEKLERİ.....37
2.7.1. Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama Dilekçesi.....37
2.7.2.Ücretsiz Destek Eğitimi Dilekçesi.....38

BÖLÜM 3. YALNIZ DEĞİLSİNİZ 39
3.1. KİMLERE VE NERELERE BAŞVURABİLİRİM?...40
3.1.1. Bebek Ruh Sağlığı Birimi.....40
3.1.2. Aile Terapileri Birimleri 40

3.1.3. Otizm Tanı, Tedavi, Araştırma ve Uygulama Merkezleri 41
3.1.4. Çocuk Nöroloğu 41
3.1.5. Üniversitelerin Özel Eğitim Anabilim Dalları 45
3.1.6. Dil Terapisti 46
3.1.7. Özel Eğitim Öğretimi 48
3.1.8. Zihinsel Engelliler Öğretmeni 49
3.1.9. İşitme Engelliler Öğretmeni 51
3.1.10. Üstün Yetenekliler Öğretmeni 52
3.2. ÇOCUK RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI BULUNAN ÜNİVERSİTE HASTANELERİ 54
3.3. OTİZM KONUSUNDA EĞİTİM DESTEĞİ VE BİLGİ ALABİLMEK İÇİN BAŞVURABİLECEĞİNİZ ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ OLAN ÜNİVERSİTELER 55

BÖLÜM 4. HAYATIN İÇİNDEN HİKAYELER.....57
4.1. BENİM BİR MELEĞİM VAR 58
4.2. YAŞADIKLARIM… 64

KAYNAKÇA 67

engelsizumutlar.com

engelsizumutlar.com

BÖLÜM 1. OTİZM NEDİR?

1.1. GENEL BİLGİLER

1.1.1. Otizm:

Bireylere hayat boyu eşlik eden iletişim, sosyal etkileşim ve davranış şekillerine olumsuz yönde etki eden yaygın gelişimsel bozukluktur. İlk kez 1943'te Amerikalı Psikiyatrist Leo Kanner tarafından tanımlanan otizmi inceleyen Kanner bu çocukların üç önemli özelliği olduğunu vurgulamıştır. Birincisi aşırı yalnızlık, ikincisi çevrelerinde bir değişiklik meydana geldiği zaman verdikleri aşırı tepki, üçüncüsü ise hiç konuşmama ya da konuşmanın iletişim amaçlı kullanılmamasıdır. Kanner bu çocukların temel özelliklerinin içe kapanıklık olduğunu vurgulayarak, bu sendromu aut ve –ism sözcüklerinin birleşmesinden oluşan kendine dönük anlamına gelen autism (otizm) olarak isimlendirmiştir (Sucuoğlu, 2003).

1.1.2. Özel Eğitim:

Mili Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre; özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak

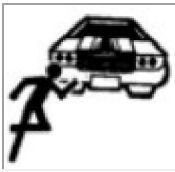
yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile özel eğitim gerektiren bireylerin bireysel yeterliliklerine dayalı, gelişim özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitimdir.

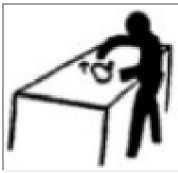
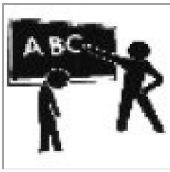

1.2. OTİZMİN BELİRTİLERİ

Otistikler bireyler aşağıdaki davranışların yarısından fazlasını gösterebilir. Bu semptomlar çok hafif ya da çok şiddetli olabilir. Her bir semptomun etkisi de diğerinden farklı olabilir. Ayrıca, bu davranışların hepsi her otizmli bireyde görülür demek doğru değildir. Belirtiler farklı yoğunlukta, farklı şekillerde ve farklı sebeplerle sergilenebilir.

	Diğer çocuklarla ilişki kurmakta zorluk çekmek
	Her şeyin aynı olmasını istemek, rutin yaşama bağlılık, değişikliklere aşırı tepki vermek
	Uygunsuz ve sebepsiz gülmek ve ağlamak

	Aşırı hareketlilik ya da aşırı hareketsizlik
	Tehlikelere karşı duyarsızlık
	Göz temasının az ya da hiç olmaması
	Sürekli aynı oyunları oynamak
	Motor hareket gelişiminde düzensizlik. (Topa vuramama ama küpleri üst üste koyabilme.)
	Acıya karşı duyarsızlık
	Ekolali (Cevap vermek yerine, kendisine söylenenleri aynen tekrar etmek)

	Yalnız kalmayı tercih etmek
	İhtiyaçlarını belirtmekte zorlanmak. Konuşma yerine hareketlerle ihtiyaçlarını belirtmeye çalışmak ya da hiç belirtmemek.
	Temastan, kucağa alınmaktan ya da sevilmekten hoşlanmamak
	Objeleri kendi etrafında çevirmek
	Seslere karşı aşırı duyarlılık ya da aşırı duyarsızlık
	Normal öğrenme metotlarına karşı duyarsızlık

sizumutlar.com

	Objelere gereksiz yere bağlanmak
	Nedensiz strese girmek, üzüntü duymak ya da çok mutlu olmak

Bireylerde bu belirtileri gözlemlemek otizm teşhisi koymak için yeterli değil. Otizm teşhisi ancak uzmanlar tarafından daha ayrıntılı ve uzun süren gözlem çalışmaları sonucu koyulabilir. Tablo Profesör Rendle Short'un çalışmasından uyarlanmıştır. (http://www.otizm.org).

engelsizumutlar.com

1.3. ÇOCUĞUMA NASIL DAVRANMALIYIM?

Anne babaların otizmli bir çocuğa sahip olduktan sonra şok, inkar, kabullenme gibi yaşadıkları bazı duygusal aşamalar vardır. Her anne baba bu geçiş evrelerini yaşar fakat önemli olan bu bireyleri kabullenmek ve ulaşabilecekleri en üst düzey performansı göstermeleri için uygun ortamı hazırlanmaktır. Otizmli bireyler çevrelerinde olan biteni anlamlandırmada sınırlılık yaşadıkları için onlara karşı sakin ve sevecen bir tavırla yaklaşmak en doğru davranıştır. Otizmli çocuklara sürekli kızmak, bağırmak onları daha da agresif tavırlar sergilemeye, öfke nöbetlerine girmeye yöneltir (www.engelsizumutlar.com).

engelsizumutlar.com

Ailelerin kabullenme aşamasını geçirdikten sonraki adım, çocuklarını eğitime hazırlamak olmalıdır. Çocuğun eğitime başlamadan önce çevreyi ve kişileri tanıması gerekir. Bazı çocuklar için evden ayrılmak kaygı verici olabilir. Bu kaygıların azaltılması için çocuğun önceleri kısa sürelerle okula gelmesi çevreyi ve kişileri tanıdıktan en önemlisi güvende olduğunu hissettikten sonra eğitime başlanmalıdır. Çocuğu okula alıştırmak için eve okulun ya da öğretmeninin resminin asılması, okula giderken sevdiği bağımlılık duyduğu bir nesneyi yanında götürmesine izin vermek gibi uygulamalar yararlı olacaktır. Bireylerin en çok vakit geçirdikleri kişiler aile bireyleridir. Dolayısıyla ev ortamında yapılan etkinlikler çocukların ilerleme göstermesine katkı sağlayacaktır. Evde yapılabilecek her şey çocuğun çevresi ile ilgili daha fazla bilgi edinebilmesine yönelik olarak kullanılabilir. Çocuğun daha iyi öğrenebilmesi için pahalı materyallerden ziyade evde bulunan kavanoz, kaşık, eski dergiler, giysiler materyal olarak kullanılabilinir. Sayı saymayı öğretmek için kaşıklar, eşleme için çoraplar kullanılabilinir. Anne baba çocuğunun yaşam boyu öğrenir durumda olduğunu

engelsizumutlar.com

unutmadan onunla iletişim kurarak dinlemesine ve konuşmasına yardımcı olmalıdır. Ayrıca çocuğun yaptığı başarılı davranışlar güzel sözlerle ya da yiyecek gibi, nesne gibi çocuğa göre değişen etkinlikle ödüllendirilerek, bir sonraki olumlu davranış için çocuk cesaretlendirilmelidir (Darıca, Abidoğlu ve Gümüşçü, 2005)

Smith (2007)'e göre erken çocukluk dönemindeki otizmli bireylere dikkat yoğunlaştırma, taklit etme, istekte bulunma, yönergelere uyma, nesnelerle oynama, başkalarıyla oynama becerilerinin öğretilmesi daha sonraki okul ve sosyal yaşantıları için oldukça önemlidir. Tabi bunların yanında yapılması en önemli eylem çocuğu, kendisi için en uygun okula yerleştirmektir.

engelsizumutlar.com

1.4. DAVRANIŞ PROBLEMLERİYLE BAŞA ÇIKMA

Çocukların davranışlarını değiştirmek çok zor değildir fakat bunun olması için bir süreç gereklidir ve bir takım planlamalar yapılarak sistematik olarak çalışmak gereklidir. Bunu da en iyi şekilde eğitim uzmanları gerçekleştirir. Aileler ise çocuklarının gösterdiği problem davranışları ve yaşadıkları problemleri aza indirgemek için bir takım kuralları bilmeleri gerekmektedir. Davranış kontrolü hakkında pek çok şey aslında yanlış bilinir.

Yanlış olan bu bilgiler şöyle sıralanabilir:

engelsizumutlar.com

- Bir kişinin davranışını değiştirmek zorlayıcıdır. (Uygun teknikler kullanırsa zor değildir.)
- Davranışlar için pekiştireç kullanmak bir rüşvettir. (Rüşvet yasal ve uygun olmayan davranışları ödüllendirir, pekiştireç ise bireyin yararına olan davranışları ödüllendirir.)

- Çocuk sadece pekiştireç için uygun davranır. (Çocukla içsel ödüller için çalışılırsa, çocuk bunu geneller.)
- Bütün çocuklara aynı davranılmalıdır.(Hayır, her çocuğun gereksinimi farklıdır)

Doğru olan ve uygulanması gereken bilgiler ise şunlardır:

- Anne-babalar çocuğunun bir problem davranışıyla baş etmek istiyorlarsa önce sorun olarak gördükleri davranışı ve sıklığını belirlemelidirler. Eğer çocuğun birden fazla problem davranışı varsa çocuğun en sık sergilediği ve günlük yaşamını en çok etkileyen problem davranış seçilir.
- Çocukların davranışlarını ortaya koyan bazı nedenler vardır. Davranış öncesi ve davranış sonrasını gözlemlemek çok önemlidir. Örneğin çığlık atma davranışı olan bir çocuk için, hangi durumlardan önce çığlık atıyor ve çığlık attıktan

engelsizumutlar.com

sonra ne yapıyor sorularının cevaplarını bulmak gereklidir.

- Birçok olumlu davranış çocuk için doğal ortamlarda ve doğal uyaranlarla artar. Çocuğun olumlu davranışlarını oyun oynarken kendi doğal ortamında pekiştirmek daha etkili sonuç verir.
- Çocuğa olumlu davranışı içi pekiştireç verilirken neden pekiştireç verildiği açıklanmalı, pekiştireç ile davranışı eşleştirmesi sağlanmalıdır.
- Pekiştireçler kesinlikle çocuğun ilgi duyduğu, sevdiği nesne ya da etkinliklerden seçilmelidir.
- Çocuğun davranışında olumlu yönde değişiklikler oldukça pekiştireç geri çekilerek azaltılmalı, çocuğun olumlu davranışı pekiştireçsiz yapması hedeflenir.
- Çocuk olumsuz davranış sergilediğinde kesinlikle tutarlı olunmalı eğer bir sefer davranışa tepki verildiyse, çocuk o davranışı her sergilediğinde aynı tepki verilmelidir.
- Problem davranışları azaltmak için hoşa giden ödüllendirmeyi geri çekme, ceza verme, görmezden gelme, mola (etkinlikten

uzaklaştırma) gibi yöntemlerde izlenebilir (Sucuoğlu, 2006).

1.5. AİLELERİN GEREKSİNİMLERİ

Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin yanında özel gereksinimli çocuğa sahip ailelerinde bir takım gereksinimleri vardır. Bu nedenle ailelerin gereksinimlerinin karşılanması, çocuğunda gereksinimlerinin karşılanması anlamına gelir. Yapılan araştırmalar sonucu ailelerin gereksinimleri sınıflandırılmış ve altı başlık altında toplanmıştır.

1.5.1. Bilgi Gereksinimi:

Ailelerin engelliliğe neden olan etmenler, çocuklarının gelişim özellikleri, eğitim veren kurumlar çocuklarının davranış problemleriyle başa çıkma yolları, çocuklarına bilgi ve beceri kazandırma yolları hakkında sürekli bilgiye ve desteğe gereksinimleri vardır. Yapılan araştırmalar da (Sucuoğlu, 2001 ve Mert, 1997) ailelerin öncelikli gereksinimlerinin bilgi olduğunu göstermiştir.

engelsizumutlar.com

1.5.2. Duygusal Destek Gereksinimi:

Ailede engelli bir bireyin varlığı ailenin kendine ilişkin değerini, anne-baba olmaya ilişkin yeterliğini ve

kendine güvenini olumsuz olarak etkileyebilir. Bu nedenle aileyi güçlendirici çevre yaratarak onların kendilerini güçlü, yetkin ve değerli hissetmelerini sağlamak gerekmektedir.

1.5.3. Bakım Gereksinimleri:

Engelli bireylerin bakımları diğer akranlarının bakımlarına göre anne-babaların daha çok zamanını alabilmektedir. Çocukların yaşı ilerledikçe günlük bakımları konusunda aileye bağımlılıkları azalır ama yapılan araştırmalar ailelerin bakım konusunda gereksinimleri olduğunu göstermektedirler.

1.5.4. Maddi Gereksinimler:

Engelli çocuk sahibi aileler diğer ailelere göre daha fazla masraf yapmak durumunda kalabilirler.Malzeme, araç-gereç, program, eğitim aldırma gibi pek çok gereksinim ailelere ek yük getirmektedir. Bu nedenle ailelerin maddi gereksinimleri olabilir.

engelsizumutlar.com

1.5.5. Aile İşlevlerine İlişkin Gereksinimler:

Ailelerin bir diğer gereksinimleri ise aile içi ilişkilerde ve etkileşimlerde yaşadıkları sorunları çözmek, etkili anne babalık yapmak, eşlerin desteğini sağlamak ve boş zaman etkinliklerini paylaşmak gibi dinamiklerdir.

1.5.6. Toplumsallaşma Gereksinimleri:

Toplumun engelli bireylere olumsuz tutumları nedeniyle ve çocuklarıyla evde daha çok vakit geçirmek durumunda olmaları nedeniyle toplumla bütünleşmeye ve sosyalleşmeye gereksinim duyarlar. Bu durumun aşılması için sosyal etkinlikler düzenlenmelidir (Kaner, 2009)

engelsizumutlar.com

engelsizumutlar.com

BÖLÜM 2. HAKLARIMIZ

2.1. 573 SAYILI ÖZEL EĞİTİM KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

1. Özel eğitim gerektiren tüm bireyler ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.
2. Özel eğitime erken başlamak esastır.
3. Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireylerin sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.
4. Özel eğitim gerektiren bireylerin, eğitsel performansları dikkate alınarak amaç, muhteva ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.
5. Özel eğitim gerektiren bireylerin her tür kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için her türlü rehabilitasyonlarını sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.
6. Özel eğitim gerektiren bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilmesi ve

eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması esastır.

7. Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif katılmalarının sağlanması esastır.
8. Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde özel eğitim gerektiren bireylerin örgütlerinin görüşmelerine önem verilir.
9. Özel eğitim hizmetleri özel eğitim gerektiren bireylerin toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.
10. Tanısı konmuş özel eğitim gerektiren çocuklar için okul öncesi eğitim zorunludur.
11. Bu eğitim özel eğitim okulları ve diğer okul öncesi eğitim kurumlarında verilir.
12. Her aşamadaki tanılamada, bireyin eğitsel performans düzeyi belirlenir, gelişim alanlarındaki özellikleri değerlendirilir ve bu değerlendirme sonuçları dikkate alınarak eğitim amaçları ve hizmetleri planlanır, en uygun eğitim ortamına yerleştirilmesine karar verilir (www.mevzuat.meb.gov.tr)

engelsizumutlar.com

2.2. ÖZEL EĞİTİM İLKELERİ

Türk milli eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda özel eğitimin temel ilkeleri şunlardır:

- Özel eğitime ihtiyacı olan tüm bireyler; eğitim ihtiyaçları, ilgi, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimine erken yaşta başlanır.
- Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitim performansları dikkate alınarak, amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde ve değerlendirmede uyarlamalar yapılarak, akranları ile birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için, rehabilitasyon hizmetlerini

engelsizumutlar.com

sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.

- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin bireysel yeterlilikleri ve tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri dikkate alınarak, bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilir ve eğitim programları bireyselleştirilerek uygulanır.
- Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımları ve eğitimleri sağlanır.
- Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik etkinlik gösteren sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılır.
- Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır (www.orgm.meb.gov.tr).

2.3. EĞİTİM SÜRECİNE BAŞLAMADAN ÖNCE İZLENECEK ADIMLAR

2.3.1. İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine Başvuru:

Otizmli çocuğunuza çocuk ruh sağlıkları uzmanı ya da çocuk nöroloğu tanı koyduktan sonra, Milli Eğitim Müdürlüklerinde ve Rehberlik Araştırma Merkezleri (RAM) kurumlarında çocuğunuzun eğitiminin planlanması ve yürütülmesi için ayrı bir değerlendirme yapılması gerekir. Bu değerlendirilmeye başvurabilmek için **engelli sağlık kurulu raporu** alınmalıdır.

2.3.2. Engelli Sağlık Kurulu Raporu Almak İçin Ne Yapmalıyız?

Engelli sağlık kurulu raporu almak için, engelli sağlık kurulu bulunan bir hastaneye başvurmalısınız. Engelli sağlık kurulu; iç hastalıkları, genel cerrahi, göz hastalıkları, kulak burun boğaz, nöroloji veya ruh hastalıkları uzmanlarından oluşur.

Engelli sağlık kurulu raporu aldıktan sonra **eğitsel tanılama ve değerlendirme** yapılması gerekir.

2.3.3. Eğitsel Tanılama ve Değerlendirme Nasıl Yaptırılır?

Otizmli çocuğun eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve eğitimin planlanması için Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) tarafından değerlendirilme yapılır. Buna eğitsel değerlendirme ve tanılama denir. Her ilde ve büyük ilçelerde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir RAM vardır. Bu amaçla aile, ikamet ettiği il ya da ilçeye hizmet veren RAM' a başvurmalıdır. RAM' da yapılan değerlendirme sonucunda, otizmli çocuğun hangi eğitim ortamına devam etmesinin uygun olacağına ilişkin olarak aileye RAM tarafından yönlendirmeye yönelik görüş belirtilir.

engelsizumutlar.com

Eğitsel değerlendirme ve tanılama için RAM'a verilecek dilekçe ile birlikte gereken evraklar şunlardır:

- Bireyin, velisinin ya da okul/ kurum yönetiminin yazılı başvurusu.
- Okula/kuruma kayıtlı öğrenciler için bireysel gelişim raporu.

- Herhangi bir okula/duruma kayıtlı olmayan bireyler için başvurduğu RAM'ın sorumluluk bölgesi içinde ikamet ettiğini gösteren belge.
- İstenmesi durumunda tıbbi; tanılama ve ilgili sağlık kurulu raporu.
- Çocuğun 3 adet fotoğrafı.
- Çocuğun T.C. kimlik numaralı nüfus cüzdanı fotokopisi (www.zeyram.com)

2.3.4. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Tarafından Eğitim Ortamına Yerleştirilme:

RAM'da çocuğunuz için hazırlanan rapor, ikamet ettiğiniz il ya da ilçenin milli eğitim müdürlüğü bünyesindeki özel eğitim hizmetleri kuruluna gönderilir. Bu kurul toplanarak, çocuğunuzun uygun eğitim ortamına yerleştirilmesinin kararını alır.

2.4. HANGİ OKULLARDAN FAYDALANABİLİRİZ?

2.4.1. Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi (OÇEM):

3-15 yaş arası otizm tanısı almış çocukların eğitim alabilecekleri okullardır. Öğrencilere bireysel eğitim ve grup eğitimi almak üzere iki tip eğitim verilir.

Bireysel eğitim okul rutinlerini ve gruba hazırlık akademik becerileri öğretmek amacıyla hafta içi her gün ikişer saat eğitim verilir. Grup eğitimi sınıflarında ve akademik beceriler, sosyal beceriler ve öz bakım becerileri kazandırılmak üzere günde 6 saat eğitim verilir. Öğrencilere ücretsiz taşıma, okulun imkânları doğrultusunda yemek hizmeti sağlanır.

engelsizumutlar.com

OÇEM'e kayıt yaptıracak çocuklarda aranacak ölçütler, Bağımlı OÇEM ve Bağımsız OÇEM başlıkları altında aşağıdaki tablolarda ayrı ayrı sunulabilir:

BAĞIMLI OÇEM	
Aranacak Özellikler	**Açıklama**
1. Üç yaşını tamamlamış olmak	-
2. Tuvalet alışkanlığını kazanmış olmak	Burada amaçlanan; tuvaletini kontrol edip bağımsız olarak tuvaletini yapan çocukların tespit edilmesidir.
3. Sözel iletişimi kurabilmek	Sözel iletişimden kasıt, alıcı ve ifade edici dil becerisi gelişmiş çocuklar kastedilmektedir. Ancak alıcı dili gelişmiş herhangi bir nedenle ifade edici dili gelişmemiş çocuklar da alınabilir.
4. Yoğun davranış problemleri (ağlama, öfke nöbetleri vb.) olması.	Yoğun davranış problemlerinden problem kasıt davranışın kaynağı organik nedenlere bağlı olan, tıbbi tedavi sonucunda değiştirilemeyecek süreğen davranış bozuklukları kastedilmektedir.
5. Otizm özelliklerinden başka bir engeli bulunmamak	Başka engelden kasıt görme, işitme ve ortopedik engelliler kastedilmektedir.
6. Eğitim öğretimini engellemeyecek derecede psiko-motor gelişime sahip olmak	Bağımlı OÇEM' e alınacak çocukların küçük ve büyük motor gelişimleri sosyal ortama girmelerine engel oluşturacak derecede geri olmaması kastedilmektedir.

engelsizumutlar.com

BAĞIMSIZ OÇEM	
Aranacak Özellikler	**Açıklama**
1. Üç yaşını doldurmuş olmak	-
2. Tuvalet gereksinimini (3-6 yaş) haber verebilmek, 6 yaş üzerindeki çocuklar için tuvalet alışkanlığı kazanmış olmak	-
3. Okula devamını engelleyecek derecede tedaviye gereksinimi olmamak	Çocuğun herhangi bir hastalığı, organik problemi ilaç bağımlılığı ya da sürekli tedaviyi gerektiriyor ve inceleme sonucunda okula devam etmesi sakıncalı görülüyorsa kaydı yapılamaz.
4. Otizm özelliklerinden başka bir engeli bulunmamak	Burada başka engelden kasıt görme, işitme, fiziksel engel kastedilmektedir.

engelsizumutlar.com

(Tablolar www.mevzuat.meb.gov.tr adresindeki Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi Yönetmeliğine göre oluşturulmuştur.)

2.4.2. Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi:

6-21 yaş arası zihin engelli tanısı almış çocukların eğitim alabilecekleri okullardır. Öğrencilere grup sınıflarında eğitim verilir. Eğitim uygulama okulu kapsamında öğrencilere akademik, öz bakım ve sosyal becerilerin kazandırılması hedeflenir. İş eğitim merkezi kapsamında işe 14 yaş ve üstü öğrencilere eğitim verilir. Öğrenciler yetenekleri doğrultusunda takı tasarımı, galoş yapımı, tahta araç gereç yapımı gibi alanlara yönlendirilir. Eğitim uygulama okulu ve iş eğitim merkezlerinde öğrencilere ücretsiz servis ve okulun imkanları doğrultusunda yemek hizmeti sağlanır.

2.4.3. İlköğretim Okulları (Genel Eğitim Sınıfı):

engelsizumutlar.com

Rehberlik ve Araştırma Merkezi tarafından yapılan değerlendir sonucu raporunda "tam zamanlı kaynaştırma" ifadesi bulunan öğrenciler ilköğretim okullarında genel eğitim sınıflarına devam eder. Bu okullarda akranlarıyla birlikte aynı sınıfta, kendileri için hazırlanmış bireysel eğitim planına bireysel eğitim planı (BEP) göre eğitim alırlar.

2.4.4. İlköğretim Okulları (Özel Eğitim Sınıfı):

Rehberlik ve Araştırma Merkezi tarafından yapılan değerlendirme sonucu raporunda "yarı zamanlı kaynaştırma" ifadesi yer alan öğrenciler ilköğretim okulları bünyelerinde var olan özel eğitim sınıflarına devam eder. Bu sınıflarda kendileri gibi öğrenme güçlüğü yaşayan, genel eğitim sınıflarındaki müfredatı takip edemeyecek düzeydeki öğrencilere birlikte eğitim alırlar. Her öğrenci için bireysel eğitim planı (BEP) hazırlanır. Genel eğitim sınıfı ders saatleri gibi günde 6 saat eğitim alırlar. Özel eğitim sınıfına devam eden öğrencilere ücretsiz servis imkanı sağlanır.

engelsizumutlar.com

2.4.5. Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri:

Rehberlik ve Araştırma Merkezinden özel eğitim raporu alan her öğrenci ücretsiz olarak ayda 8 saat bireysel, ayda 4 saat grup eğitimi alabilir. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin sağladığı servis hizmetinden de ücretsiz olarak yararlanabilir.

2.5. HİZMETLER VE ÜCRETLER

2.5.1. Ücretsiz Taşıma Hizmeti:

Özel eğitime tabii olup Otistik Çocuklar Eğitim Merkezine, Eğitim Uygulama ve İş Eğitim Okullarına ve Normal İlköğretim Okullarının özel eğitim sınıfına devam eden öğrenciler devletin sağladığı bir imkan olarak ücretsiz servis hakkından yararlanabilmektedir.

engelsizumutlar.com

2.5.2. Bakım Ücreti:

Ülkemizde resmi eğitim kurumlarında verilen eğitim ücretsizdir ve devlet tarafından karşılanır. Ancak, özel eğitim kurumlarında verilen özel eğitim hizmetleri ücrete tabidir. Bu ücretin belli bir bölümü de devlet tarafından karşılanır. Çocuğunuzun, özel bir eğitim kursundan eğitim alabilmesi, ayrıca, bu hizmetin bedelinin devlet tarafından karşılanması için de RAM'a

başvurmanız gerekir. RAM'lar tarafından düzenlenen Özel Eğitim Değerlendirme Kurul Raporu ile bireysel ve grup eğitimi için destek ödeneği alabilirsiniz.

Ağır düzeydeki engellinin evde bakımı karşılığında, ihtiyacı olan ailelere, anne-babaya ya da vasiye her ay bir asgari ücret tutarında ödeme yapılır. Bakıma muhtaç özürlüye ikametgahın da bakım hizmetinin verilmesi durumunda, bakım ücreti, hizmetin verilmesini takip eden ay içinde Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından aileye ödenir.

engelsizumutlar.com

2.6. İTİRAZLAR VE İŞLEYİŞ

Bir ebeveyn olarak çocuğunuzun yararlanabileceği haklarla ilgili sizin itiraz hakkınız vardır. İtiraz edebileceğiniz durumları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesindeki özel eğitim hizmetleri kurulundan 15 gün içinde yerleştirme ile ilgili cevap alamazsanız idare mahkemelerine başvurabilirsiniz.
- Aile eğitsel değerlendirme ve tanılama ile yerleştirme kararlarının her birine birer defa olmak üzere kararın kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren 60 gün içinde itiraz edebilir.
- Okul ve kurumlardaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu okula/kuruma kayıt tarihinden itibaren en az 70 günlük izleme süreci sonucunda, öğrenciyle ilgili eğitsel değerlendirme ve tanılama ya da yerleştirme kararının uygun bulunmaması halinde yeniden değerlendirilmesi isteğiyle özel eğitim hizmetleri kuruluna itiraz edebilir.

- Eğitsel değerlendirme ve tanılama ile yerleştirme kararıyla ilgili özel eğitim hizmetleri kuruluna yapılacak itirazlar incelenerek en geç 30 gün içersinde sonuçlandırılır. Sonuç veliye, okula/kuruma ve RAM'a yazılı olarak bildirilir. 30 gün içinde cevap verilmemesi halinde, idari mahkemeye başvurabilirsiniz.
- Özel eğitim hizmetleri kuruluna yapılacak itirazların değerlendirilmesinde gerektiğinde üniversitelerin ilgili bölümlerinin ve konuyla ilişkili uzmanların görüş ve önerileri dikkate alınmalıdır.
- Zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitim gerektiren bireyler için gündüzlü okul ve kurumlara kayıtta tuvalet eğitimi kazanmış olma şartı aranmaz.
- OÇEM'lere ve iş okullarına devam eden öğrencilere, okul yönetiminin en az iki defa yazılı uyarısına rağmen mazeret göstermeksizin 70 iş günü sürekli devamsızlık yapmaları durumunda devamsızlıklarından dolayı sınıf tekrarı yaptırılır. İki yıl üst üste devamsızlık nedeniyle sınıfta kalan öğrencilerin kaydı silinir. İş eğitim merkezlerinin

kurs programına mazeret göstermeksizin 70 iş günü sürekli devam etmeyen kursiyerler ise izleme ve yöneltme kurulu tarafından programdan çıkartılır (www.zeyram.com)

BİLGİ ALINABİLECEK BAZI REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZLERİ		
İlçe	**Telefon**	**Faks**
ZEYTİNBURNU	0212 558 08 43	0212 5582046
B.ÇEKMECE	0212 876 80 00	0212 876 80 01
BAĞCILAR	0212 462 02 30	0212 462 02 30
BAHÇELİEVLER	0212 657 52 52	0212 657 52 22
BAKIRKÖY	0212 542 99 00	0212 542 99 00

engelsizumutlar.com

2.7. DİLEKÇE ÖRNEKLERİ

2.7.1. Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama Dilekçesi:

T.C.:

……..Valiliği/Kaymakamlığı

…….. Rehberlik ve
Araştırma Merkezi
Müdürlüğü'ne

Velisi bulunduğum (çocuğun T.C. kimlik numarası) T.C. kimlik numaralı kızım/oğlum (çocuğun adı) hakkında ekte yer alan sağlık kurulu raporu düzenlenmiştir. Kurumunuz tarafından çocuğum hakkında eğitsel değerlendirme ve tanılama yapılması ve çocuğumun ikametgahımıza en yakın eğitim kurumuna yönlendirilmesini istiyorum.

engelsizumutlar.com

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Tarih: ……/……../……

Ad-Soyad:

İmza:

Adres:

Telefon Numarası:

2.7.2. Ücretsiz Destek Eğitimi Dilekçesi:

T.C.:
……..Valiliği/Kaymakamlığı

…….. Rehberlik ve
Araştırma Merkezi
Müdürlüğü'ne

Velisi bulunduğum (çocuğun T.C. kimlik numarası) T.C. kimlik numaralı kızım/oğlum (çocuğun adı) Milli Eğitim Bakanlığı' nca yayınlanan özel eğitim hizmetleri yönetmeliği uyarınca, özel eğitime muhtaç bir kız- erkek çocuğudur. Kendisinin eğitimi ……..eğitim kurumunda gerçekleştirilmektedir. (özel eğitim kurumunun adı) aylık eğitim masrafı (eğitim ücreti tutarı) YTL, dir. Söz konusu parayı karşılayacak ekonomik güce sahip bulunmamaktayım. Bu sebeple ilgili mevzuat uyarınca velisi bulunduğum (çocuğun adı)' un özel eğitim masraflarının devletçe karşılanmasını istiyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Tarih: ……/……../……

Ad-Soyad

İmza

Adres

Telefon Numarası

engelsizumutlar.com

BÖLÜM 3. YALNIZ DEĞİLSİNİZ

3.1. KİMLERE VE NERELERE BAŞVURABİLİRİM?

3.1.1. Bebek Ruh Sağlığı Birimi:

Bebek Ruh Sağlığı ekibi, Çocuk Ruh Sağlığı ve Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalları uzmanlarının ortak etkinliği olup, 0-4 yaşlardaki bebeklerin sorunlarına yönelik tanı, tedavi ve danışma hizmeti vermektedir.

Bu birim, ülkemizde bebek ruh sağlığı alanında multidisipliner bir ekip çalışmasının gerçekleştirildiği ilk ve tek birim olma özelliğini taşımaktadır. Birimde eğitim ve araştırma etkinliklerine de yer verilmektedir.

engelsizumutlar.com

3.1.2. Aile Terapileri Birimleri:

Aile terapileri, çocuğun yaşam ortamını oluşturan bireyleri ve bireyler arasındaki ilişkileri bir bütün olarak ele alan psikoterapi teknikleridir. Uzun yıllardır yürütülmekte olan aile tedavileri ile ailelerle gurup ve bireysel etkinlikler yapılarak onlara yaşadıkları zorlukları aşma imkanı vermektedir.

3.1.3. Otizm Tanı, Tedavi, Araştırma ve Uygulama Merkezleri:

Ankara Üniversitesi Otizm Tanı, Tedavi, Uygulama ve Araştırma Merkezi, bugün ülkemizde konunun en kapsamlı biçimde çalışıldığı merkezdir. Merkezde yılda 100 dolayında yeni tanı izlemeye alınmakta, tedavileri yürütülmekte ve eğitimleri planlanmaktadır. 0-3 yaş grubu çocuklara bireysel rehberlik, 3 yaş üstü çocuklara oyun grubu etkinlikleri uygulanmakta, aile görüşmeleri ve aile grupları yapılmaktadır (www.medicine.ankara.edu.tr)

engelsizumutlar.com

3.1.4. Çocuk Nöroloğu:

Çocukluk çağında beyin ve sinir hastalıkları aslında sık görülen ama az bilgimizin olduğu hastalıklardır. Havalelerden, sara (epilepsi) hastalığından korkulurken diğer beyin ve sinir hastalıkları gözden kaçar ve tedavisi gecikir. Çocuklarda nöroloji az bilinen bir uzmanlık dalıdır. Özetle beyinle ilgili çocukluk çağı hastalıkları bu dalın konusudur. Bu bölümde özellikle havaleler, bayılmalar, gelişme gerilikleri, riskli bazı yeni doğanların izlenmesi, konuşamama, yürüyememe, dengesizlik, tikler ve kimi davranış sorunları ele alınır. Bu hastalarda altta yatan sebeplerin ortaya çıkması için ayrıntılı bir nörolojik muayene ve hikâyenin değerlendirilmesi kadar çeşitli testlerin de uygulanması gerekir.

engelsizumutlar.com

Çocuk nörolojisi erişkinlerden farklı olarak çok geniş bir hastalık yelpazesini kapsar. Bu hastalıklar ve tedavi yöntemleri ise kısaca şöyle sıralanabilir:

- Havaleler sık tekrarlıyorsa, febril konvulsion veya ateşli havale diye tabir edilen 6 ay ile 5 yaş arası çocuklarda görülen havaleler; eğer sık tekrarlıyor,

uzun sürüyor, ailede başka hasta varsa ve nörolojik bozukluk bırakıyorsa çocuk nöroloğu tarafından takibe alınmalıdır. Söz konusu hastalar tetkik edilmeli ve koruyucu ilaç tedavisine başlanmalıdır. Ateşsiz olarak ortaya çıkan ve sara (epilepsi) olarak adlandırılan hastalıklı çocuklar ise; mutlaka takip altına alınmalı, belirli aralıklarla kontrol edilmeli ve uzun süreli ilaç tedavisi verilmelidir. Bu çocukların beyin tomografisi ve EEG ile takiplerinin yapılması gerekmektedir.

- Doğum zor olmuş veya menenjit gibi enfeksiyon hastalıkları geçirilmişse, doğum travması veya menenjit, ensefalit gibi enfeksiyon hastalıklarından sonra ortaya çıkan beyin hasarına bağlı kas güçsüzlükleri, beyin felci ile ortaya çıkan olgular ve spastik çocuklar dikkatle incelenmelidir. Bu çocuklar, fizik tedavi uzmanı ve çocuk nöroloğu tarafından beraberce izlemeli ve tedavileri ona göre düzenlenmelidir.
- Bebeğiniz şayet erken doğmuşsa, yoğun bakımda tedavi edilen prematüre doğan bebeklerin beyin

engelsizumutlar.com

gelişimlerinin normal gidip gitmediğinin takibi çok önemlidir. Bebeğin gelişimindeki aksaklıklar erken dönemde fark edilirse yapılacak tedavi ile sekel oranı çok aza indirilebilir. Yine doğuma bağlı beyinde sekel kalan hastalarda havale, kas güçsüzlüğü görülebilir. Bunların da sıkı bir fizyoterapist ve çocuk nöroloğu tarafından takibi gereklidir.

- Konuşma ile ilgili sorunu varsa, dört yaşına kadar belirgin konuşması olmayan, 2,5 yaşına kadar hiç kelime çıkaramayan çocuklar, beyin problemi olabileceği için, çocuk doktoru ve çocuk nöroloğu gördükten sonra ilgili diğer branşların kontrolünden geçmelidir.
- Evliliğiniz eğer akraba evliliği ise,özellikle akraba evlilikleri sonrasında daha sık görülen vücutta bazı zararlı maddelerin birikmesiyle ortaya çıkan metabolik hastalıklarda beyin harabiyeti de görülür. Hastalığın tanı ve tedavi basamaklarında çocuk nörolojisinin de önemli bir katkısı vardır.
- Gebelikte bazı hastalıklar geçirilmişse, gebelikte geçirilen kızamıkçık, toksoplazma gibi

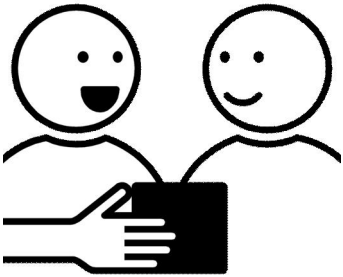
engelsizumutlar.com

hastalıklar vücudun diğer organlarını etkileyebildiği gibi beyni de etkileyebilir. Böyle bebeklerde; havale, gözde katarakt, beyinde gelişmeme ve kireçlenme gibi bulgular saptanır. Tomografi, kan ve idrar incelemelerinin yanı sıra çocuk nöroloğunun da katkısı ile tanı konulur ve tedavi yönlendirilir.

- Eğer çocuğunuz zamanında oturmadıysa, yürümediyse konuşmadıysa, havale geçiriyorsa başka bir nedenle açıklanamayan zeka özrü varsa veya yukarıda bahsedilen durumlardan birisi mevcutsa mutlaka sizi uzun süreli takip edecek bir çocuk nöroloji uzmanına başvurulmalısınız.

(http://tip.baskent.edu.tr/db/abd.php?dil=tr&abd=160)

3.1.5. Üniversitelerin Özel Eğitim Anabilim Dalı Bölümü:

Engelli çocuk sahibi ebeveynler, eğitim fakülteleri bünyelerinde yer alan özel eğitim Anabilim Dalı başkanlıklarına bilgi almak amacıyla başvurabilirler.

Özel eğitim bölümleri bağlı oldukları üniversitelerin bünyesinde "Özel Eğitim Birim"lerine sahiptir. Bu birimlerde akademisyen öğretim üyeleri öğrenci tanılaması, değerlendirmesi ve öğrencilerle bire bir çalışma gibi çalışmalar yapmaktadırlar.

Aileler bu birimlere başvuru yaparak çocukları hakkında gerekli bilgileri edinebilirler.

engelsizumutlar.com

3.1.6. Dil Terapisti:

Dil ve konuşma terapistleri **gecikmiş dil ve konuşma, kekemelik, artikülasyon bozuklukları, ses bozuklukları, yutma bozuklukları, afazi, apraksi, ses mekanizmasının doğru çalışmasını engelleyen anatomik bozukluluklar (yarık dudak-damak)** gibi özelliklere sahip bireylerin dil ve konuşma becerilerinin iyileştirilmesi için çalışan uzmanlardır.

Bu alan, Türkiye'de henüz çok yenidir. Amerika'da bu çalışmalar 1920'lerde başlamışken (**ASHA**-Amerikan Dil-Konuşma-İşitme Derneği 1925'te kurulmuştur.) Türkiye'de 2000 yılında Anadolu Üniversitesi bünyesinde bulunan **DİLKOM** (Dil ve Konuşma Bozuklukları Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi)'un açılmasıyla ilk kez alan uzmanları yetiştirilmeye başlanmıştır. Halen Türkiye'de "Dil ve Konuşma Bozuklukları Uzmanı" yetiştiren tek kurum budur ve 3 yıl süren yoğun bir yüksek lisans programı sonucunda bu unvana sahip olunabilir. Bu uzmanlar ülkemizde **özel hastanelerde, özel kliniklerde veya özel rehabilitasyon merkezlerinde** çalışmaktadırlar.

engelsizumutlar.com

Eğer çocuğunuzda aşağıda sıralanan durumlardan biri varsa, konuşma terapisine ihtiyacınız olabilir:

- Dudak-damak yarıklığı
- Ağız etrafındaki zayıf kaslar
- Yutma problemi
- Kekemelik
- Gelişim geriliği

- Zihinsel gerilik
- İşitme kaybı
- Otizm
- Down Sendromu
- Serebral Palsi

(www.lingua.web.tr)

3.1.7. Özel Eğitim Öğretimi:

Ülkemizde yaklaşık olarak 4 milyon çocuk özel eğitime muhtaç durumdadır. Bunun yaklaşık 1/10'u kadar özürlü çocuk eğitim almaktadır. Bunun büyük bir çoğunluğu da özel kuruluşlar vermektedir. Ancak bu yeterli değildir. Eğitim görmeyen çocukların da eğitime ihtiyacı vardır. Ülkemizde son yıllarda özel eğitime muhtaç çocuklar için önemli gelişmeler olmaktadır. Bu gelişmeler olumlu yönde olursa yakın zamanlarda ülkemizde de özel eğitime muhtaç çocuklar diğer olağan çocuklarla birlikte normal okullara devam edebileceklerdir (www.weblopedi.com).

engelsizumutlar.com

Özel eğitim öğretmenleri üniversitelerin eğitim fakülteleri bünyesinde yer alan zihin engelliler, görme engelliler, işitme engeller ya da üstün zekalıların eğitimi öğretmenliği alanlarından herhangi birinden 4 yıllık eğitim alarak mezun olmaları sonucu bu unvanı almaya hak kazanırlar.

3.1.8. Zihinsel Engelliler Öğretmeni:

Zihin engelliler öğretmeni, eğitim fakültelerinin 4 yıllık zihin engellilerin eğitimi bölümünü bitirdikten sonra bu unvanı almaya hak kazanırlar. Fakültedeki dersler kapsamında eğitim ve psikolojiyle ilgili dersler, materyal yapımı, davranış değiştirme, akademik becerilerin öğretimi gibi alanlarda eğitim alırlar. Zihin engelliler sınıf öğretmeninin, zihin engelli öğrencilere hangi bilgi, beceri, tutum ve davranışları, hangi

yöntemlerle kazandıracağı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanan öğretim programlarında (müfredat programı) belirtilmiştir.

Zihin engelliler sınıf öğretmeni bu program çerçevesinde;

- Çocuğa kişilik kazandırmak ve onu hayata hazırlamak için eğitim ve öğretim yöntemlerini sabırla, şefkatle ve bilhassa çocuğun kişisel özellik ve yeteneklerini dikkate alarak uygular,
- Eğitim ve öğretiminden sorumlu olduğu çocukların davranışlarını gözlemler, yeteneklerini geliştirici etkinlikler düzenler,
- Her öğrenci için bireyselleştirilmiş eğitim ve öğretim planı hazırlar,
- Öğrencilerin davranış problemleri varsa davranış sağaltım çalışmaları yapar,
- Yemekhanede, bahçede, spor faaliyetlerinde ve boş zamanlarını değerlendirme sırasında çocuklarla beraber olmak suretiyle onlara iyi alışkanlıklar kazandırmak, kötü davranışlara karşı önleyici tedbirler almak için rehberlik yapar,

- Öğrenci velileri ile yakın ilişki kurarak, işbirliği ile eğitimi yürütür.

3.1.9. İşitme Engelliler Öğretmeni:

Eğitim fakültelerinin 4 yıllık işitme engelliler öğretmenliği lisans programını bitiren kişiler bu unvanı almaya hak kazanırlar. İşitme engelliler sınıf öğretmeninin işitme engelli öğrencilere hangi yöntemlerle, hangi bilgi, beceri ve tutumları kazandıracağı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanan öğretim programlarında (müfredat programı) belirtilmiştir.

engelsizumutlar.com

İşitme engelliler öğretmeni bu program çerçevesinde;

- İşaret dili, dudaktan okuma tekniklerini öğretir,
- Çocuğa kişilik kazandırmak ve onu hayata hazırlamak için eğitim ve öğretim yöntemlerini sabırla, şefkatle ve bilhassa çocuğun kişisel özelliklerini ve yeteneklerini dikkate alarak uygular,

- Eğitim ve öğretimini üzerine aldığı çocukların davranışlarını gözlemler, yeteneklerini geliştirici etkinlikler düzenler,
- Yemekhanede, yatakhanede, bahçede, spor alanlarında ve serbest zamanlarını değerlendirme sırasında çocuklarla beraber olmak suretiyle onlara iyi alışkanlıklar kazandırmak, kötü davranışlara karşı önleyici tedbirler almak için rehberlik yapar,
- Nöbetçi olduğu günlerde okulda düzen ve disiplini sağlamak üzere görev yapar (www.rehabilitasyon.com)

3.1.10. Üstün Yetenekliler Öğretmeni:

Eğitim fakültelerinin 4 yıllık üstün zekalıların öğretmenliği bölümlerini bitirmiş kişiler bu unvanı almaya hak kazanırlar. Ülkemizde üstün zekalılar öğretmeni yetiştiren tek fakülte İstanbul Üniversitesi'ne bağlı Eğitim Fakültesidir. Sadece bu üniversitede bu branş vardır. Üstün zekalı ve üstün yetenekli çocukların özellikleri anımsanacak olunursa olağan sınıf

ortamlarında gösterecekleri davranışlar açıkça ortaya çıkacaktır.

Eğer çocuk sınıf ortamında;

- Verilen yeni bir bilgiyi hemen algılıyorsa,
- Sürekli olarak huzursuzluk ya da aşırı hareketlilik gösteriyorsa,
- Aşırıya kaçan ölçülerde şaka ya da yaramazlık yapıyorsa,
- Bütün olumlu ve uyumlu davranışlarına karşın, akademik olarak göstermesi gereken başarıyı bazen gösteremiyor ya da anlatılan konular ona çok basit geliyorsa,
- Ev ödevlerini yapmaktan kaçınıyor ya da isteksiz davranıyorsa ve konular ona basit ve ilgi çekici gelmiyorsa,
- Öğretmen çocuk için yeterli eğitimsel uyarlamaları yapmamış demektir. (www.okulweb.meb.gov.tr)

engelsizumutlar.com

3.2. ÇOCUK RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI BULUNAN ÜNİVERSİTE HASTANELERİ

- İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi

  İstanbul

  0212- 414 33 00

- İstanbul Çapa Tıp Fakültesi

  İstanbul

  0212- 414 22 00

- Ankara Tıp Fakültesi

  Ankara

  0312- 362 30 30

engelsizumutlar.com

3.3. OTİZM KONUSUNDA EĞİTİM DESTEĞİ VE BİLGİ ALABİLMEK İÇİN BAŞVURABİLECEĞİNİZ ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ OLAN ÜNİVERSİTELER

- Abant İzzet Baysal Üniversitesi

  Bolu

  374- 253 45 11/2800

- Ankara Üniversitesi

  Ankara

  312- 363 33 50

- İstanbul Üniversitesi

  İstanbul

  212- 440 00 00

- Gazi Üniversitesi

  Ankara

  312-212 16 81

engelsizumutlar.com

- Marmara Üniversitesi
  İstanbul
  216- 345 90 90/ 91

- Anadolu Üniversitesi
  Eskişehir
  222-335 05 80-81

engelsizumutlar.com

BÖLÜM 4. HAYATIN İÇİNDEN HİKAYELER

4.1. BENİM BİR MELEĞİM VAR

Ben İstanbul'da doğdum. 22 yaşına kadar Mecidiyeköy'de yaşadım. Evlendikten sonra Zeytinburnu'na geldim. 19 ve 20 yaşlarında üniversite de okuyan iki tane kızım ve 7,5 yaşında bir oğlum var. Küçük kızımla oğlumun arasında 12 yıl yaş farkı var. Eşim ve ben üçüncü çocuğu çok istedik ve ben hamile kaldım. Her ay düzenli olarak doktora gittim. Yalnız ben uzun boylu olduğum için hiç kimse hamile olduğumu anlamadı bende söylemedim. Altı aylık olduktan sonra anladılar ama bu arada hamileliğim çok iyi gidiyordu, her şey normaldi. Sonuçta oğlum 4 kilo 70 gram olarak gayet sağlıklı bir şekilde doğdu. Benim için o an en önemlisi oğlumun anne sütü alıp almayacağıydı çünkü kızlarımın ikisi de anne sütü almamıştı. Oğlumun hemen anne sütünü alması bir mucize gibi gelmişti. Oğlumu her ay doktora götürdüm, aşılarını düzenli olarak yaptırdım. Gelişimi çok güzeldi. Bir yaşında yürüdü, 1,5 yaşında anne, baba, abla, hala, abi hatta "anne meme" diye ağlardı. Fakat oğlum iki yaşına doğru durgunlaştı. Doktora gittik "acele etmeyin anne, baba diyen çocuk

engelsizumutlar.com

konuşur gayet sağlıklı bir çocuk" dedi. Biz de 1,5 yıl rahatladık ama baktık ki bir değişiklik yok. Çapa' ya gittik, doktor eşimin ve benim yüzüme bakarak "otizmden şüpheleniyorum" dedi. Bizde ne yapacağımızı şaşırdık çünkü otizm hakkında hiçbir bilgimiz yoktu.

Oğlum 4 aylıktı, televizyonda tesadüfen parkta bir anne ve oğlunun görüntülerini izlemiştim. Anne çocuğunun otizmli olduğunu söylemişti o zaman çok üzülmüştüm ama bir gün benim böyle bir sorunla karşılaşacağımı bilemezdim. Oğlumun otizmli olduğunu öğrendiğimiz de çok şaşırdık. Biz hemen çare aramaya başladık çeşitli doktorlara gittik hepsi aynı şeyi söyledi. Hemen özel eğitim alması gerektiğini söylediler. Yalnız bir doktor eşimin yanında "annesi çocuğa çok televizyon izletmişsin" dedi. Eşim zaten hazırdı, beni suçladı. Çocuk eğitimi alacak fakat rapor lazım, alabilmek apayrı sorun. Çocuk eğitime başladı iki sefer eşimle gittik, üçüncüde "ben dayanamıyorum sen götür" dedi. Çünkü oğlum sürekli ağlıyordu. Daha 3,5 yaşındaydı. Ben tahsilli bir insanım ama tek başıma bir vasıtaya binip başka bir semte gidemezdim. Ama mecbur kalınca

yapabiliyorsunuz. 4 yıldır oğlum ile her yere gidebiliyorum yani oğlum sayesinde bu korkumu yendim. Eğitime gidip geliyoruz. Eşim evde bekliyor. Gelir gelmez "oğlum ne zaman konuşacakmış" diye bana soruyor. Ne cevap vereceğimi şaşırıyorum ama her geçen gün oğlumda değişiklikler oluyor. Göz kontağı kurmaya, iletişim kurmaya, tek tük kelime söylemeye başladığında dünyalar benim olmuştu ama bunlar eşime yetmiyordu sürekli çatışma halindeydik bana her fırsatta "sen yaptın" diyordu. Ama ben yılmadım sadece ağlıyordum çünkü elimde değildi tutamıyordum kendimi o kadar dalgındım ki, bir gün Bakırköy'de oğlumla birlikte yürürken birden önümüzde araba fren yaptı o an kendime geldim kendi kendime "sen ne yapıyorsun kendini düşünmüyorsan oğlunu düşün" dedim. O an anladım ki, biz oğlumla bütünüz birbirimizi tamamlıyoruz. Allah'a şükrediyorum ki, bana iki tane daha çok anlayışlı kız çocuğu vermiş. En büyük destekçim onlar, kızlarımın yaşlarının gerektiğinden daha olgun davrandılar en önemlisi beni anladılar. Oğlum doktora gidecekse kızımla götürüyoruz. "Bana anne bak göreceksin kardeşim çok daha iyi olacak bende inanıyorum inanmak başarının yarısıdır" derler.

engelsizumutlar.com

Ama ben de bu başarının tamamı vardır. Ayrıca ailemde her konuda bana destek kızlarım sayesinde hiçbir zaman kendimi yalnız hissetmedim. Oğlumu eğitime götürüyorum orada herkes öğretmenlerimiz, psikologumuz, velilerimiz, birbirlerine fazlasıyla destek oluyorlar. Biz oraya yeni başladığımız da sekreter bayan vardı; kızcağız 45 dk beni dinlerdi. Ona her zaman minnettarım. Ben normalde konuşkan biri değilim ama artık susamıyorum. Eğitim kurumuna gittiğimde orada kendimi rahat hissediyorum. Çünkü herkesin ortak sorunu çocuklarımız.. Oradaki velilerle sorunlarımızı sıkıntılarımızı paylaşıyoruz ve rahatlıyoruz. Konuştuğumda çocuğum iyileşmiş gibi seviniyorum oturduğum mahallede komşularım niye üzülüyorsun oğlun konuşur birinin çocuğu 8 yaşında konuşmuş o da konuşur diyorlar. Bakıyorum beni anlamıyorlar hiçbir şey anlatmıyorum anlatmak zorunda da değilim. Ben beni anlayabilen insanlarla konuşmayı yeğliyorum. Oğlumu 5 yaşında kreşe verdim. Kreş Veli Efendi Mahallesindeydi. Her sabah yürüyerek gidiyorduk sürekli değişik yollardan götürüyordum çünkü otizmliler yol değişikliğini sevmezlermiş. Kalabalık alışveriş merkezlerine götürdüm

engelsizumutlar.com

ve götürüyorum. Her gün istasyona gideriz mağazaları gezeriz, alışveriş yaparız. 15 günde bir otobüsle veya metro ile annemlere gideriz. Eve yaklaştığımızda yolda elimi bırakır evi hemen bulur. Her yıl uzun yolculuk yaparak Tokat'a Bodrum'a gideriz. Oğlum otobüste bir yerde oturup yemek yemeyi çok sever, denizi çok sever denizde bambaşka bir çocuk olur.Oğlumu 6 yaşında Zeytinburnu'da Meslek Lisesinin anaokuluna götürdüm. Kayıtlar bitmişti çok rica ettim bir hafta deneriz uyum sağlamazsa alamayız dediler ama bir hafta sonra kabul ettiler. Oğlumu çok sevdiler. Oğlum orada çok şey öğrendi, çok ilgilendiler. Sene sonunda karne ve anaokul diploması aldı. O kadar duygulandım ki, ağladım."Benim oğlum okula başlamadan mezun mu yaptınız." dedim. Oğlumu belli günlerde anaokuluna götürüyorum. Kendileri istiyor. Oğlum için çok şey yapmaya hazırım. Amerika'da bir arkadaşım var. Oğlunu bio enerjiye götürün dedi. 4 ay Bostancı'da bio enerji uzmanına götürdüm. Taksim'de müzikle resimle tedavi dediler ona götürdüm. Ama şuna inandım ki, ne yaparsam yapayım tek çözümü eğitim ve evdeki iletişimin çok iyi olması. Şu an da oğlum çok mutlu. Oğlumun ablası şehir dışında

engelsizumutlar.com

okuyor ama abla yanımızdayken çok şey değişiyor. Oğlumun iletişimi çok değişiyor, konuşması artıyor. Oğlum daha çok konuşuyor, ablasıyla oynamak istiyorsa 'abla hadi' deyip onunla oyuna başlıyor ve çok keyif alıyor. Oğlum bana gelip "su" diyor, bende "su verir misin" demezsen vermem diyorum, sonra " su ver" diyor. Cümleler tam anlamıyla düzelecek buna inanıyorum. Artık Oğlumu isim vererek istediğim nesneyi getirtiyorum. "Hadi oğlum ekmek getir masayı hazırlayalım'' diyorum kendisi gidip mutfaktan getiriyor. Oğlumu denemek için uzanıyorum 'yastık ver' diyorum hemen kalkıp veriyor. Farkındayım babasının da hoşuna gidiyor 'aferin benim akıllı oğluma' diyor. Çocuğumun daha iyi seviyeye geleceğine inanıyorum gelecekte artık hayatta kalmak için bir nedenim var çocuklarım ama en çok oğlum için. Onun bana çok ihtiyacı var. Ailelere de söylemek istediğim tek şey sabredin ve eğitimle, sevgiyle her şeyin üstesinden geleceğinizi bir de siz görün. Kendinize iyi bakın, saygılar, sevgiler… (Zeytinburnu RAM Otizm El Kitabı 2)

engelsizumutlar.com

4.2. YAŞADIKLARIM…

N.'nin farklı özellikte bir çocuk olduğunu ilk kez Hacettepe Çocuk Hastanesi'nin koridorlarında öğrendim ve hastanenin başıma yıkıldığını hissettim. N. O zaman on sekiz aylıktı ve ciddi bir böbrek ve idrar yolları ameliyatı geçirmişti. Zaten 6 aylık bir bebekken hastane ile tanışmıştık ve hemen her hafta, bazen haftada birkaç gün hastane koridorlarında idik. Hastanelerden nefret ederken bir de bu gelmişti başıma. Üstelik bir önceki gün ikinci bebeğe hamile olduğumu öğrenmiştim. Hastaneye olan nefretimin aksine yavruma anormal bir sevgi doğdu içime. İlk zamanlar çok ağladım, çok üzüldüm ama eşim bu süreçte bana çok destek oldu. Birbirimize destek olarak bu zamanları aşacağımızı biliyorduk. Sonraları "Allah'ım bu meleğe sen bakmadın bana mı gönderdin'' demeye başladım ve bana emanet edildiğini düşünüyorum. Çocuğum için hemen eğitimlere başladık. Diğer annelerden daha çok yorulduğum doğruydu. Yaşantım N. ye endekslendi. Ama bu süreçte ben de değiştim. Daha hoşgörülü ve sabırlı bir insan oldum. Bu eşimle olan ilişkime de olumlu olarak yansıyordu. İlk

engelsizumutlar.com

zamanlar ne yapacağımı bilemediğim için panik içindeydim. Fakat şuanda bu zorlukları zaman-emek ve sabır ilacı ile atlatabileceğimizi gördüm. Şuanda N nin farklı bir çocuk olduğunu kabul ettim ve eğitimi için, sosyal yaşama uyum sağlaması için eğitimlerine devam etmekteyiz (Akkök, 2003).

engelsizumutlar.com

Yabancı olduğum bir kelimeydi OTİZM; isteklerini farklı duygular ile ifade etmek zorunda kalan ve sonunda anlayıp-anlamadığımı sorarcasına atılan masum bir bakıştı OTİZM...

Kararımı o an vermiştim...

Tutmak isteyip de tutamadığı bir el; ifade etmek isteyip de ifade edilemeyen duygular olacaktım ve sonunda; tahmin bile edemezdim ki, sözcüklere dökülemeyen binlerce kelimenin ANLAMLI OLUP DA BİZLERİN ANLAMSIZ DİYE NİTELENDİRDİĞİ HAREKETLERE DÖKÜLDÜĞÜNÜ ve bu güzel çocukların hayatıma bir IŞIK olabileceğini...

engelsizumutlar.com

YAZANLAR: Neslihan Heğci – Mustafa Işık

KAYNAKÇA

Akkök, F. (2003). *Bayan Perşembeler*. Özgür Yayınları. 2. Basım. İstanbul.

Darıca, N., Abidoğlu, Ü., ve Gümüşçü S. (2005). *Otizm ve Otistik Çocuklar*. Özgür Yayınları. 4.Basım. İstanbul.

Mert, E. (1997). *Farklı Engel Grubunda Çocuğu Olan Anne Babaların Gereksinimlerinin Karşılaştırılması.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kaner, S. (2009) *Zihin Engelliler ve Eğitimleri*. Kök Yayıncılık. 1.Baskı. Ankara.

Smith, D.D.(2007). *Introduction to Special Education: Making a differenc*. New York, NY:Pearson Education,Inc.

Sucuoğlu, B. (2001). *Özürlü Çocuğu Olan Anne Babaların Gereksinimlerinin Belirlenmesi. Küçük Adımlar Erken Eğitim Programı.*Sf: 53-75. İstanbul: Zihin Engellilere Destek Derneği.

Sucuoğlu, B. (2003). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*. Gündüz Yayıncılık. Ankara.

Sucuoğlu, B. (2006) *Zihin Engelliler Öğretmenliği Bölümü Davranış Değiştirme Ders Notları.* Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Fakültesi. Ankara.

---------- (????). Zeytinburnu Rehberlik Araştırma Merkezi. Sessizliğin Sesini Dinliyorum. Sesimi Duyan Var mı? Otizm. *Otizm El Kitabı*. Sayı:2

www.engelsizumutlar.com

www.lingua.web.tr

www.medicine.ankara.edu.tr

www.mevzuat.meb.gov.tr

www.okulweb.meb.gov.tr

www.orgm.meb.gov.tr

www.otizm.org

www.rehabilitasyon.com

www.tip.baskent.edu.tr

www.weblopedi.com

engelsizumutlar.com

engelsizumutlar.com